

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Жеке бюджетті қалай жоспарлау керек: айлық табысты басқарудың қарапайым тәсілдері және қарызсыз өмірдің шын жолы

ЖАРИЯЛАНДЫ
21.05.2026ТІРЕК СӨЗДЕР
айлық табыс, жеке бюджет, жинақтау,
қаржылық сауаттылық, несиеСІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188876/>

Жеке бюджетті қалай жоспарлау керек: айлық табысты басқарудың қарапайым тәсілдері дегенде мен әдемі теорияны емес, өмірде көрген шындықты айтамын. 30 жыл бойы мен бір заңдылықты байқадым: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол несиені өтеп жатады. Қарыз адамды байытпайды. Қарыз ұйқыны ұрлайды. Жинақ қана тыныштық береді.

НЕСИЕ МЕН РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

Телефонды 100 000 теңгеге рассрочкамен алдым деп қуану — қателік. Шын есепті қара: 12 айға 100 000 теңге затты ай сайын 12 000 теңгеден төлеу жиі 144 000-145 000 теңгеге дейін барады. Яғни сен бүгінгі 100 000 теңгені емес, болашақ табысыңның 45 000 теңгесін де беріп отырсың.

Рассрочка — «тегін ақша» емес. Бұл — ертең табатын ақшанды бүгін жұмсау. Сондықтан менің кеңесім қатал: қажет емес затқа рассрочка алма.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

- «**Айына 9 999 теңге ғана**» деп көрсетеді, ал жалпы соманы айтпайды.
- **Кішкентай төлем** адамға оңай көрінеді, бірақ 12 айда үлкен сомаға айналады.
- «**Тек бүгін**» деген қысым жасайды, ойлануға уақыт бермейді.
- **Қымбат тауарды бөліп төлеуге** үйретіп, артық сатып алуға итермелейді.

Мен талай отбасынан бір нәрсені көрдім: жоспарсыз алған қарыз ертеңгі айлықты алдын ала жеп қояды.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

1-қадам: қарызды тоқтат

Жаңа несие алма. Ескі қарызды жауып болмайынша, жаңасын ашпа.

2-қадам: шығынды үшке бөл

- Тамақ пен үйге керек
- Міндетті төлемдер
- Қажет емес шығын

3-қадам: артық ақшаны бірден алып қой

Айлық түскен күні-ақ 20%-ын бөлек шығарып таста. Қалғанымен өмір сүр.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

- **Айлықтың кемі 20%-ы** жинаққа кетсін.
- **Апта сайын** аз болса да салып отыр: 5 000, 10 000, 15 000 теңге.
- **Жинақты бөлек ұста:** күнделікті ақша мен сақталған ақша араласпасын.

Мысалы, айлығың 150 000 теңге болса, 30 000 теңгені бірден алып қал. Бір жылда 360 000 теңге жиналады. Бұл — тыныштықтың алғашқы қоры.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпесе, мәселе табыста ғана емес, тәртіпте де бар. Қымбат кафе, керек емес жазылым, артық киім, себепсіз сатып алу — осының бәрі айлықты жұтады. Бір ай бойы тек қағазға жазып жүр: неге, қашан, қанша жұмсадың. Сонда ақшаның қайда кететінін өз көзіңмен көресің.

Егер ақша жетпесе, қарапайым өмір сүр. Қарыз алып сән қуудың соңы — шаршау.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін кешке 10 минут бөл де, айлығыңды жаз: кіріс, міндетті шығын, жинақ, артық шығын. Ертеңнен бастап бірінші кезекте 20%-ды бөлек шығар. Несие алма. Рассрочка алма. Жинақта. Себебі еркіндік қарыздан емес, тәртіптен басталады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.